

ppu.gov.ua/posts/pfbid033vs2PQo2iXVrWKn39W6zrYRWwz9Bo3sdFTxB784b1cndredC9uLoAveyjdVzYAZcl

4. IV Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

5. Римський статут Міжнародного кримінального суду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

6. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

7. Видворити не можна залишити. Доля осіб, які незаконно оселилися в окупованому Криму. Київ : Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2024. URL: https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/Illegal_migrants_ukr_A4-kopiiia.pdf

*Кристина НАУМЕЦЬ
студентка першого курсу освітньої програми
«Суспільне і приватне врядування»*

СТІЙКІСТЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ

Мета дослідження. Виявити головні проблеми у сфері охорони здоров'я в умовах війни та запропонувати шляхи їх вирішення.

Ключові слова: охорона здоров'я, психологічна допомога, волонтери, евакуація, медики, дефіцит, ПТСР.

Виклад основного матеріалу. У нашій новій реальності, де відбуваються збройні конфлікти дуже актуальна тема охорони здоров'я. Адже накладається неабиякий слід в житті людей тому це питання набуває особливого значення. Взагалі стійкість охорони здоров'я, що це таке? Це важлива складова яка допомагає підтримувати базовий рівень медицини включаючи в себе фактори гнучкості, адаптивності та ефективності. Війна – це не лише про бойові дії, а й гуманітарна криза. В таких умовах дуже важливо забезпечувати медичну допомогу. Основні загрози падають на медичну систему тобто дуже часто медична інфраструктура стає ціллю більшості атак.

В Україні було зруйновано сотні лікарень, а отже це втрати серед медичних працівників яким нажалі не завжди щастить евакуюватись. Війна приводить до дефіциту ліків та транспорту. Порушуючи усю логістичну систему яку в подальшому дуже складно відновити з цього виникає складність базових засобів для прифронтових територій.

Вплив війни на фізичне та психічне здоров'я також дає свої негативні плоди виникають багато складних випадків які все важче і важче лікувати загострюються хронічні захворювання. Та нажаль дуже порушується ментальна система яку неможливо відновити [1].

Важливо знати, що психологічне здоров'я є складовою і на ній тримається весь організм людини. Дослідження охоплює 1442 медпрацівники в Україні, виявляючи високий рівень тривоги, депресії та соматичних симптомів. Водночас стійкість співвідноситься негативно з цими симптомами. Медики найчастіше потребують психологічного консультування, духовної підтримки та можливостей для відпочинку. Люди які втратили рідних та свої домівки зазнали травматичного досвіду і мають високий ризик посттравматичного стресового розладу та депресій [2].

Тому хочеться привести приклади стійкості українських реалій. Те що попри всі труднощі, українська медицина демонструє такі приклади. В червоних зонах організуються мобільні медичні пункти, а також евакуація пацієнтів до більш безпечних регіонів. Багато лікарів працюють в умовах постійної небезпеки. Наприклад, у Харкові чи Херсоні медики надають допомогу під обстрілами, часто – без світла, води. Варто пам'ятати, що лікарі жертвують власними життями тому необхідно забезпечити їх не тільки захисними засобами, а й психологічною підтримкою. Багато з них працюють понаднормово, втрачають колег або самі отримують поранення. Неможливо не оцінити ту допомогу волонтерських організацій, які з перших днів повномасштабного вторгнення почали підтримувати лікарні, закуповувати препарати, обладнання та перев'язувальні матеріали. Такі ініціативи, як «Допомога фронту», «Повернись живим», «Пласт», зіграли величезну роль у підтримці системи охорони здоров'я. Це також наші міжнародні партнери які дуже підтримують Україну організації які постачають обладнання, організують навчання медперсоналу та надають гуманітарну допомогу. Така співпраця зміцнює стійкість системи в умовах нестачі власних ресурсів. Особливою рисою є чітке планування і розписування по крокам, які наші наступні дії це допомагає заздалегідь запасатись ліками, приладами та зв'язками з донорськими пунктами це дозволяє лікарням працювати автономно при перебоях у постачанні або комунікаціях [3].

Також не менш важливим аспектом є освіта в рамках війни медичні університети та коледжі адаптувалися до нових умов: навчання часто відбувається онлайн або у змішаному форматі, з урахуванням тем безпеки та медичної допомоги під час бойових дій. Це забезпечує підготовку молодих спеціалістів, готових працювати в умовах надзвичайної ситуації. Гарні зв'язки з міністерством охорони грають важливу роль, адже допомагають реагувати достатньо швидко на виклики. Включаючи в себе

корисні ресурси та евакуацію медичних установ та якісне управління в надзвичайних ситуаціях. Не дивлячись в якій реальності ми живемо це не заважає нам розвивати цифрові технології. Додаток Helsi вже забезпечує доступ до медичних послуг, запис до лікаря та зберігання медичних даних, що спрощує управління здоров'ям для громадян. Це важливо для продовження лікування після евакуації або зміни лікаря.

Висновки. Отже стійкість системи охорони здоров'я в умовах війни є ключовим чинником збереження не лише фізичного, а й психологічного добробуту населення. Основну роль відіграє психологічна допомога яку дуже важливо підтримувати, відволікати себе різними методами.

Список використаних джерел

1. ВООЗ в Україні опублікувала звіт за 2024 рік: зміцнення системи охорони здоров'я для реагування на нагальні потреби та довгострокового відновлення. *ООН – Україна*. 2025. URL: <https://ukraine.un.org/>

2. Лікарі без кордонів. Допомога українським лікарням: факти і цифри. URL: <https://www.msf.org/>

3. Психічне здоров'я в умовах війни: як громадські організації, підтримувані ПРООН, надають психологічну допомогу українцям. *ПРООН в Україні*. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/psychichne-zdorovya-v-umovakh-viyny-yak-hromadski-orhanizatsiyi-pidtrymuvani-proon-nadayut-psykholohichnu-dopomohu-ukrayintsyam>

Олена ПАЛАМАР

*студентка першого курсу освітньої програми
«Суспільне і приватне врядування»*

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: демографічний дисбаланс, смертність, міграція, війна, народжуваність, воєнний стан.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан демографічної ситуації в Україні в умовах воєнного періоду і з'ясувати, які є головні зміни та проблеми, а також окреслити потенційні напрямки демографічного відновлення країни.

Виклад основного матеріалу. Демографічна ситуація – це показники, які характеризують кількісний і якісний склад населення, темпи його